

Selvevaluering Brejning efterskole, juni 2019

"Vi er en efterskole med fokus på natur- og friluftsliv. Hos os kan du tage en certificeret projektlederuddannelse og lave store, små, sjove og ægte projekter. Du får plads og hjælp til at navigere i dit eget liv, og du kommer til at tage ansvar for fællesskabet" www.brejning.dk/efterskole

Vi har i skoleåret 18-19 valgt at evaluere den personlige bæredygtighed for eleverne på Brejning efterskole knyttet til temaet bæredygtighed i værdigrundlaget især i sammenhæng med temaet ansvar.

I værdigrundlaget er "Bæredygtighed" præciseret som *"balancen mellem individ, fællesskab, økonomi og natur. Respekten for alt levende er grundlæggende og skal hævdes gennem oplysning, kritisk bevidsthed om ressourceanvendelse og aktiv deltagelse i udvikling af løsninger"*.

Den del af bæredygtighed som vi undersøger i denne selvevaluering knytter sig særligt til den sociale bæredygtighed i balancen mellem det individuelle hensyn og hensynet til fællesskabet – herunder de muligheder som mange griber for at planlægge og tage ansvar for aktiviteter og projekter og det øvrige efterskoleliv.

- Hvordan giver de nuværende rammer eleverne værktøjer og muligheder for at navigere i et efterskoleliv med mange arenaer og ansvarsområder?
- Hvad får eleverne til at tage ansvaret og hvor er risiko for overbelastninger?
- Hvordan oplever eleverne – i løbet af året – de selv kan og får vejledning i at navigere i dette? Hvor lykkes det og hvor er der brug for yderligere indsatser?

Vi har valgt at gennemføre evalueringen som et fokusgruppeinterview med 6 elever med en række åbne spørgsmål om fællesskab og ansvarlighed knyttet til både hverdagen og projekter og hvordan de oplever den vejledning de her får til at navigere i en balance mellem det individuelle og fælles i et efterskoleår på Brejning efterskole.

Herunder er citater og opsummeringer samlet i 6 afsnit

Selvevaluering Brejning efterskole, juni 2019

1. Ansvar, muligheder og tillid – særligt projekter

2. Når det bliver for meget

3. Bæredygtigt efterskole- og projektliv

4. Lærerens vejledningsroller i projekter og hverdag

5. Rutiner i hverdag og projekter

Konklusion: Er det det hele værd?

Opfølgning på selvevaluering frem mod december 2020

OBJ

1. Ansvar, muligheder og tillid – særligt projekter

Nogle har inden de kom på skolen hørt om projekter på Brejning, andre har ikke hørt om det inden. Her er nogle af de udtalelser gruppen kom med under svarene på hvor de oplever at få muligheder for ansvar på Brejning efterskole.

"Da jeg først hørte at der var elevstyrede projekter på Brejning efterskole – jeg kender nogen som har gået her før – så troede jeg det var ja, ja, det er en lærer som sidder og I bestemmer det hele gutter og så bagefter siger det må I ikke, det må I ikke... Her er ingen grænser"

"Man faktisk rent faktisk planlægger det helt fra bunden"

"Nogle gange er der en lille grænse, eksempelvis et budget eller et tidspunkt det skal udføres inden"

"Der bliver stolet så meget på eleverne, forventningen til eleverne er ret høje. Det pres at der bliver forventet noget gør at man præsterer. Hvis der er nogen der stoler og regner med det der bliver gjort."

"Det er fedt at få lov til at være projektleder på kæmpeprojekter eksempelvis efterskolernes dag, udlandsturen eller et løb man finder på. Den frihed der er over at vi kan få lov at lave projekter."

Hvor nogle elever motiveres af det helt store ansvar i de større projekter understreges det også vigtigheden af muligheder for at tage ansvar i mindre – og mere overskuelige projekter

"Der skal være plads til mindre projekter – så det ikke kun er de kæmpe store"

Der fremhæves også i en begrundelse for ikke at melde sig som projektleder men i stedet tage en anden form for ansvar i projekter

"Jeg har ikke været supermeget projektleder, men der har været mange gange hvor jeg har overvejet det. Der har været mange gange hvor jeg har overvejet det, vil gerne stå bagefter og sige at jeg har gjort det, men spørgsmålet var om vil jeg nyde processen. Hellere stå et sted i projektet hvor jeg stadig har ansvar men stadig plads til at trække mig."

Hvad har så fået elever i interviewgruppen til at melde sig som projektledere – nogle igen og igen?

"Når det lyder spændende – vil sørge for at det 100% sikkert bliver gennemført. Vil gerne være mere involveret i projekter som interesser en i stedet for en dum opgave som man ikke kan se meningen med"

"En del af det er at prøve sig selv af"

"Da jeg var projektleder, synes jeg det var et "win". Nogle gange havde jeg ikke tid til at sove –Jeg elsker det at være presset ud i en situation hvor jeg er nødt til at præstere. At der er noget jeg kan brænde for og er motiveret for at det skal fungere og bliver som jeg vil have det"

"At man gør noget for andre mennesker"

"Lysten til at have en form for ansvar og føle at jeg havde ordet og holde styr på et projekt – prøve noget nyt - og prøve på sikker grund"

"Jeg fik et råd om – fra min kontaktlærer. Hun opfordrede mig. Valgte det som jeg synes var mest interessant. Jeg blev opildnet til det. Her er det lærerne der spiller ind igen. De siger du vil måske være god til det - regner med dig og tror på dig". Men det er dig som dig selv som skal melde dig. Det der skub ud over kanten – det er lærerne gode til. Især ens kontaktlærerne har været gode til at ramme en, men føler de føler også at andre lærere kan"

2. Når det bliver for meget

Projektperioder med udvidet ansvar og selvstændighed og et efterskoleliv der både leverer lykkestunder og tungere perioder langt hjemmefra forældrene. Hvilke negative konsekvenser eller udfordringer har det undervejs ifølge gruppen

I forhold til det omfattende projektlederansvar fremhæver flere at det første som udsættes – af personlige behov er søvnen, det uforpligtende fællesskab med de andre og tiden for sig selv. Der nævnes blandt andet:

"Når jeg står med et projekt, lukker mig inde i mig selv -arbejder 110 procent. Det går ud over søvnen, den bliver meget nedprioriteret. Det er svært at give slip og kan finde på at stå op igen droppe søvnen og får ordnet det. Konsekvensen er at man bliver træt dagen efter og opdager at man måske kunne have gjort det bedre dagen efter"

"Kan få dårlig samvittighed når man tager en pause eller lægger sig til at sove. Kan komme til at ligge og tænke på det og ikke kunne falde i søvn – og står op og ordner det".

"At man kan have brug for at isolere sig for sig selv. Du kan jo ikke være i et fællesskab i 10 mdr. i streg. Når man frarøver folk en stillette. Nogle forsvinder helt i stress. Der sker jo også noget efter stillette som man – højst sandsynligt – også misser fordi man fordyber sig. Jeg kom til at lukkede mig selv inde og fandt et hul i morgenrutinen – finder ud af at fylde alle rummene ud – De små pauserne: når jeg havde 20 minutter, satte jeg mig ned og fik ordnet ting i stedet for at tage en pause" (Flere nikker genkendende til dette – at tage pauserne i brug)

En elev beskriver hvordan hun, dagen efter og nogle gange længere perioder bliver i ekstremt dårligt humør og bliver ramt på appetitten og følelsen af at være gået i stå og ikke have lyst til noget. En anden peger på at fysiske sygdomssymptomer som forkølelse og influenza som tegn på at det er blevet for meget. Så er det nødvendigt at trække stikket ud og blive lettet på opgaver og

ansvarsområder. Alligevel siger en af eleverne i interviewgruppen i forlængelse af snakken om de negative konsekvenser ved presset som projektleder

"Til gengæld er det det hele værd bagefter" og suppleres med stor enighed af resten af gruppen. "Det er den BEDSTE følelse bagefter"

Efterskolelivet i sin rene form kan også være en udfordring i perioder for nogle, især i starten.

"Jeg synes det var sygt hårdt i starten af året. Det kan godt være at den lette udvej er at tage hjem, men du får meget mere ud af det at blive. Jeg var ikke vant til at være så social aktiv. Det endt med at jeg spiste mindre indtil mit hoved og krop lærte at takle det. Når jeg nu pludselig begynder at tænke om en kammerat at han er da er en idiot og bliver irriteret - så går jeg lige ind for mig selv og tager en pause. Gør det jeg har brug for og passer på mig selv."

"Man glemmer hvor social man er på en efterskole - det er meget anderledes end hjemme"

3. Bæredygtigt efterskole- og projektliv

Både det at tage sig tid til at samle energi alene - væk fra det sociale - hvis det er dér energien samles - og at prioritere sine kræfter i projekter fremhæver mange i interviewgruppen som vigtigt

"Det at tage ansvar for sig selv - at sige at det magter jeg ikke denne gang. Jeg har ikke energien til det"

At sige nej til projektledertjansen: "Hvis der er andre som er mere kvalificerede på det. Så man tænker - det vil jeg hellere overlade til en anden. Så kan jeg træde tilbage".

Hvilke fordele er der ved at træde tilbage? "Det giver en selv ro. Kan liige få lov at slappe af"

"Presset af at gå på efterskole i sig selv det at have et stort ansvar for andre kan være meget mange gange. Kan jeg gøre det igen. Nogle gange kan jeg mærke at jeg er ikke motiveret eller har energien. Man accepterer når man ikke bliver valgt. Så bidrager jeg med det jeg kan så godt som muligt. Folk bidrager så godt de kan."

"Man skal passe på med ikke at tage for meget på sig så hober det hele sig op og så koger det over"

"Man skal have respekt for sig selv og sin krop - sige stop. - og så laver vi projekt igen i morgen" (sagt med et grin der bliver mødt af genkendelsens grin hos flere af de andre)

4. Lærerens vejlederroller i projekter og hverdag

Interviewgruppen beskriver læreren i projekter som en mentor eller coach - og det gælder faktisk også i mange af hverdagens udfordringer.

"I projekt giver de nogle værktøjer som vi kan gå ind og arbejde med - hvordan vi skal bruge den ikke bruge dem. De støtter og følger op undervejs - hvor langt er vi nået og ved behov samler de gruppen for at vi sammen kan få overblik over hvor vi er"

"Det er vigtigt at vi kan føle os i øjenhøjde med lærerne. At vi ikke bare bliver passet på og det er ok at det ikke bliver mega godt - Hvis man fejler er der en lærer man kan gå til. Så finder man en løsning sammen. "

"Lærerne er nogle kan man gå til med sine dumme spørgsmål uden at blive set ned på"

Adspurgt om de ønsker at lærerne tager mere over i projekter afviser de blankt

"Det fede er at det er os der gør det"

Når det er sagt er det - ifølge alle i gruppen - også vigtigt at læreren træder til og hjælper med at sætte grænser for ansvaret. På spørgsmålet om at lærerne også gerne må hive ansvarstæppet væk under dem, ind imellem, var svaret et rungende "JA!" hele vejen rundt om bordet. Her uddybet med citater

"Det er vigtigt at der er en lærer inde over der sætter grænser. Man skal selv overveje om man kan klare presset, men der må også gerne være en lærer der stiller spørgsmål til om det er for meget pres lige nu."

"De siger til dig - nu skal du holde en pause eller stoppe. Det er ok at sige stop. Du må gerne tage en pause og tage et øjeblik til du er klar - også når der er noget hjemme som fylder".

5. Indskrænket ansvar giver luft

Et punkt som egentlig ikke blev spurgt til men som opstod i forlængelse af snakken om behovet for at lærerne indskrænkede ansvaret. Det kom til at handle om betydningen af rutinerne. Hvor gruppen understregede enstemmigt vigtigheden af rutinerne -både i hverdagen men også i projektperioderne. Her især stilletimen fra 19-20 hver aften.

Tidligere er nævnt oplevede udfordringer i forbindelse med ansvarsområder som projektleder hvor stilletimen, andre pausestunder og sågar natten blev fyldt ud med at klargøre eller færdiggøre projektlederopgaver. Men også i hverdagen har eleverne i interviewgruppen sat stor pris på stilletimen og lærernes opretholdelse af den.

"Jeg levede på stilletimen i starten af året – du vil rigtig gerne være med, men jeg vil også gerne slappe af. Det er vigtigt at lærerne sætter grænsen – at der skal være ro."

"Der kan være elever som siger – jeg vil hellere være ude men der sidder en masse som ikke tør sige at de har behov for at sidde inde på værelset – væk fra fællesskabet."

"FOMO" på efterskole – jeg vil ikke gå glip af noget, jeg vil gerne være med. Presser det til det yderste"

Måltider – herunder rutiner for tidspunkter fremhæves også som vigtige holdepunkter i efterskolelivet, ligesom skemaændringer kan skabe uro.

Konklusion: Er det det hele værd?

Både i projekter og hverdag er der altså meget at jonglere som efterskoleelev. Nogle gange er det tilpas udfordrende andre gange er det for meget. I afsnittet om "når det bliver for meget" giver eleverne i interviewgruppen udtryk for at det er det hele værd bagefter, trods oplevelser af overbelastninger. Gælder det også efterskoleåret som helhed? En udtrykker det sådan her og der bliver nikked med store nik rundt om bordet fra de andre:

"Man vil gerne være med i det hele på efterskolen alt hvad der sker – vil man gerne være med i det hele. Det er fede ting som sker på efterskole, men det er begrænset for hvor meget man kan være med i"

"Jeg har lært så meget af det her år. Jeg har lært at takle mig selv Jeg er blevet så selvstændig, virkelig fået så mange input til livet. Projektlederuddannelsen føler jeg har givet mig meget – og kan gøre det, hvis man har taget imod den."

Opfølgning på selvevaluering frem mod december 2020

I forbindelse med planlægningen af skoleåret og de enkelte uger, vil vi forsat fastholde og værne om stilletimen og rutiner - også i forbindelse med projekter og anderledes uger.

Personalet vil løbende arbejde med, hvordan vi kan lære eleverne om JOMO (Joy Of Missing Out) fremfor FOMO (Fear Of Missing Out). Det sker primært gennem kontaktgruppearbejdet. Der vil være et særligt fokus på balance mellem at være i og værne om fællesskabet og at passe på sig selv. Eleverne oplever at det er OK, at være presset, men det er vigtigt, at vi forsat arbejder med, at det er i orden at "fejle" og ikke kunne det hele. Det arbejde sker bl.a. gennem personlige mål primært i kontaktgrupper, vejledning før, under og efter projekter, herunder en feedback til eleverne om deres rolle som projektledere, samt arbejdet med 4MAT.

Inden december 2020 har denne selvevaluerings hovedpunkter været evalueret med de nuværende elever samt evalueret i personalegruppe. Disse evalueringer vil blive fremlagt for bestyrelsen.